

SANIK KOLTUĞUNDAKİ 12 EYLÜL'Ü VE İDDIANAMEYİ TANIKLARI DEĞERLENDİRİYOR...

Soruşturma No: 2011/646

Esas No: 2012/2

İddianame No: 2012/2

Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı böyle geçirdi 12 Eylül davasını kayıtlarına. Bu rakamların altında yüz binlerce insanın hayatı yatıyor. Bir o kadarının da cansız bedeni. Hatta cansız bedensizliği, çünkü Türkiye tarihindeki sistemli failimeçhul devrini başlatan bir dönüm noktası 12 Eylül 1980; sistemli işkenceyi de. "650.000 kişi gözaltına alındı. 1 milyon 683 bin kişi fişlendi. 7 bin kişi için idam cezası istendi. 517 kişiye idam cezası verildi, 50'si asıldı. 14 bin kişi yurttaşlıktan çıkarıldı." Sayılar, kan sıcağında bir insan resmi düşürmez gözlere. Oysa onların hepsi bir oğul, ana, hepsi ben, siz, biz... Hepsi burada okuyacağınız insanlar... 12 Eylül yargılanmalı, evet, sadece bu değil bütün "12 Eylül"ler. Sahi AKP hükümeti döneminde 1980 darbesi yargılanıyor diye, kendi yarattığı 12 Eylül unutulur mu sanıyor? Öyleyse, bilmeli ki yanılıyor... Çünkü insanlar unutmadı, unutmayacak... İşte 12 Eylül'ü, iddianameyi bu unutmayan insanlar anlatıyor...

Terzi Fikri'nin oğlu Naci Sönmez o günleri anlatıyor : Gerçek adalet bizim omuzlarımızda

Yıl, 14 Ekim 1979. Fatsa'da Terzi Fikri'nin belediye başkanı olduktan sonra oluşturduğu 11 halk komitesinin yaydığı heyecan dolanıyor sokaklarda. Çamurlu yollar, kumar, ev içi şiddet, her şey tartışılıyor. Dokuz ay "başka bir dünyanın mümkün" olduğunu görüyor Fatsa. İşte iddianamede "Fatsa Operasyonu" başlığıyla anlatılanların nedeni de bu "dünya". Terzi Fikri'nin oğlu Naci Sönmez ne o günleri unutmuyor ne de sonrasındakileri; babasına yapılan iki suikast girişimini, 1977'de Halkevi Başkanı Kemal Kara'nın öldürülerek Alevi-Sünni çatışmasının körüklenmeye çalışıldığını, Süleyman Demirel'in "Çorum'u bırak Fatsa'ya bak" diyerek hedef gösterişini, "Küçük Moskova" yazılarını... O zamanlar AP'lilerin, CHP'lilerin, devrimcilerin birlikte çalıştığı ilçeye karşı süren nefretin nerelere varabileceğini bilmiyor. Öğrenecek. Çünkü Fatsa'ya 12 Eylül erken geliyor. 11 Temmuz 1980'de sokakları polis ve askerler tutuyor: "Nokta Operasyonu". Terzi Fikri ve diğerleri dövülerek gözaltına alınıyor. Sokağa çıkma yasağı ilan ediliyor... Sekiz ay boyunca her hafta Efilli Cezaevi'nin yolunu tutuyor Naci. 3 Haziran 1981'de o da gözaltına alınıyor, dayak, işkence, hakaret... Kendinden çok, 14 yaşındaki kardeşi tutuklandığı için endişeli. Neyse ki Yusuf bırakılıyor...

Naci'nin suçu; okulda boykot örgütlemek, seminer vermek, öğrencileri eylemlere sevk etmek... Örgüt üyeliğinden 5-15 yıl arası hapis cezasıyla yargılanıyor. Amasya Askeri Cezaevi'nde demir coplarla karşılaşılıyor. Gardiyanların arasından kafasına, karnına, yüzüne cop yiyerek babasına kavuşuyor... Tutuksuz yargılanmak için tahliye edilince cezaevindeki 33 ayın parça parça olsa da 13'ünü babasıyla geçirmesini sevinçle belleğine kaydediyor. İşkenceler öyle yoğun ki sağlığını bozuyor Terzi Fikri'nin. 4 Mayıs 1985'te ölüyor. Baskılar cenazede de sürüyor. Selası verilirken hoparlörler kapatılıyor. Müftülük, kaymakam ve garnizon komutanı ortak karar veriyor: "Terzi Fikri Müslüman değildir, cenazesi yıkanmaz." Müftülükte staj yapan bir imam talip oluyor, neyse. Sebeplessiz gözaltına alınıp bırakılıyor Naci. İşyeri basılıyor. Müşterilerinin isimleri alınıyor. Babasının anmasını

bile üç-dört sene öncesine kadar yapamıyor. Mezarına giderken kimlik kontrollerinden geçiriliyor ve:

- Peki şimdi Evren'in ve Şahinkaya'nın yargılanması size ne ifade ediyor?

İddianame 12 Eylül'ün tüm acı, işkence ve ölümlerini yaşayanlar için, istediğimiz içerikte hazırlanmamış. Aslında, iddianamenin zayıflığı, bizlerin bu konudaki tavırsızlığı, müdahil olma tereddütlerimizin sonucu... AKP inisiyatifine ve savcıların keyfine bırakılmış bir 12 Eylül yargılamasından istenen sonucu beklemek mümkün değil... Türkiye'nin demokrasi güçleri ciddi bir akıl tutulması, tuhaf bir suskunluk yaşıyor. İddianamedeki boşlukları doldurmak, basınç yapmak, solun, demokrasi güçlerinin elindeyken, ne yazık ki sol bu konuda AKP'nin iktidar döneminde adeta bu sorunun çözülmesine engel teşkil eden bir noktada. AKP'ye muhalefet edilecek çok konu var, ancak 12 Eylül'ün yargılanmasını, toplumda psikolojik koşullar oluşmuş, hukuksal sınırlamalar kalkmışken, görmezden gelmek bizleri tarihe karşı sorumluluğunu göstermeyen bir noktaya sürükler.

- İddianamede "Fatsa Operasyonu" diye bir bölüm var. Bu bölümle ilgili ne düşünüyorsunuz?

14 Ekim 2010'da aile olarak darbeyi gerçekleştirenler hakkında dava dilekçemizi savcılığa verdik. Dilekçeden hareketle iddianamede Fatsa'nın konu edilmesi beni sevindirdi. Darbenin koşullarının olgunlaştırılma sürecindeki kimi olaylar yazılmış. Fatsa da bu sürecin bir operasyonu olarak anılıyor. O yüzden dava günü orada olmayı, davaya müdahil olmayı düşünüyorum.

- Adalet yerini bulacak mı sizce?

12 Eylül'ün birçok uygulaması hâlâ yürürlükte, ancak parça parça da olsa, adım adım bazı iyileşmeler oldu, kimi umutlu adımların atılma olanakları ortaya çıktı... Gerçek adalet çıkması biraz da bizim elimizde. Önemli olan toplumsal hafızayı canlandırmak ve halkın vicdanında o dönemin mahkûm edilmesini sağlamak. Fikri Sönmez mahkemede "hakkında gerçek kararı Fatsa halkının vereceğini" söylemişti. Biz şimdi çubuğu onun işaret ettiği yere bükmeliyiz.

MARAŞ'IN TANIĞI YURTSEVER : Ölülerimizi anamıyoruz ne adaleti?

"Kalabalıktılar. Çok kalabalıktılar. Binlerce vardılar. Sokağın taa ucunda, bahçenin ötesinde, bahçede, evin çatısında, kapıdaydılar. Duvarları delmeye, camları kırmaya, kapıya baltayla vurmaya başladılar. Biz altı kardeş, anne-babam, kiracımız Hacı Bektaş öğretmen, bir de

abimin devrimci arkadaşı, toplam on kişiydik. Ah keşke biz de kalabalık olsaydık. Şu koca mahalledeki tek Alevi ev biz olmasaydık.

Annemi anlatamam sana... Önce onu yakaladı biri. Yüzü tanıdıktı... Tekmelediler, yumrukladılar, baltaladılar.

Baltaladılar! Annemi baltaladılar!

Dili düştü annemin.

Annemi anlatamam sana... Her yanı kandı. Gözleri bizdeydi. Bizim gözlerimiz bir onda, bir dilinde. Annemin dili önünde...

Buldum! Karşı komşumuz Cemal abi bu... Cemal abi, senin çocuklar evde mi, yanlarına gidip oynayabilir miyiz?

...Biz altı kardeş birbirimize yapışmış, bir anneme, bir diline, bir bize "Gidin" diyen eline bakıyorduk. Annemi baltayla vura vura, parçalaya parçalaya öldürdüler... Babam durdurmaya çalıştı, ama nafile... "Allah'tan korkun" dedi... "Allah'tan korkun. Avradı öldürdünüz. Bari çocuklarımı bırakın."

Muhammet amca yaklaştı yanına.

...Elinde soğuk bir metal, babamın başına koydu. Çok gürültü çıktı. Babam hemen oraya yığıldı, başından akan kan da onun çevresine. Artık konuşmadı, hareket etmedi...Ama kanı hiç durmadı...

Biz altı kardeş birbirimize sokuldukça sokulup, tek bir vücut gibi olduk"...

Bunları yaşadığında daha 11'inde Yurdagül Yurtsever. Tarih, 23 Aralık 1978. Tam 34 yılı yaralarını sarmaya çalışarak geçirdi, anne-babasız ve hep 18'inde kalacak bir abinin acısıyla. Bugün bile hâlâ, "amca", "dayı" dediği insanların nasıl katile dönüştüğünü anlamıyor. Yemek tarifi almaya gelen kadınların nasıl olup da birer nefret makinesine dönüştüğünü de. Hatırladığı tek şey, her şeyin 19 Aralık'ta faşistlerin propaganda aracı haline gelen "Güneş Ne Zaman Doğacak" filminin gösterildiği Çiçek Sineması'nda patlayan bombayla başladığı. Öldürülen iki öğretmenin cenazelerinde belediye hoparlöründen yapılan "Aleviler din kardeşlerimizi katlettiler, öçlerini alacağız" anonslarını da hatırlıyor. İmamların "Oruç ve namazla hacı olunmaz, bir Alevi öldüren beş sefer hacca gitmiş gibi sevap kazanır" vaazlarını... "Allahüekber", "Başbuğ" sloganlarını... Bir komşuları onu ve kardeşini kaçırmasa, bu 34 yılı da yaşayamayacaktı. Beş kardeş yeniden buluşuyor amca evinde, o ana kadar birbirlerini öldü sanarak. Polise anne-babasını öldürenlerin bir bir adını veriyor. Sonra mı? Bir kısmını tutuklayıp bırakıyorlar, bir kısmını hiç tutuklamadan. Anne-babasının mezarının yerini bile bilmiyor, çünkü askerler cenazeyi vermiyor, zamanla mezar numarası da unutulunca... Bazen bugün bile kâbuslarla uyanıyor, soluk soluğa... Şimdi dört kardeşi yurtdışında. Biri psikolojik destek alıyor. Her yaz Maraş'ta baba ocağında buluşuyorlar. Hâlâ korkuyor Yurtsever. En çok içini ne acıtıyor biliyor musunuz? Ailesine işkence yapılırken üzerlerinde dolaşan helikoterin sesi... Her duyduğunda kurtarılacağına inanıyor...

12 Eylül'ün yargılanması mı? "Adalet yerini bulsa çok güzel olacak" diyor "Ama nerede? Devlet olacakları biliyordu, müdahale etmedi." Ona göre, çok geç kalmış bir dava bu! Yine de "Keşke adalet yerini bulsa" demekten kendini alamıyor sık sık. Birden umutlanmaktan korkar gibi, "Ama" diyor, "geçen sene Maraş'ta bir anma oldu. Bu sene izin vermediler. 34 yıl sonra anmasını bile yapamıyoruz, adaletine mi ulaşacağız?"

ÖDP'Lİ TAŞ, DARBE İDDİANAMESİNİN TARİHİ GİZLEME ÇABASI OLDUĞUNA DİKKAT ÇEKTE

12 Eylül zihniyeti sürüyor

Taş, 'İçeride 100'e yakın gazeteci, milletvekilleri, öğrenciler, aydınlar var. Ekonomik manada 12 Eylül'ün önünü açtığı piyasacı düzen daha da acımasızca devam ediyor' diyor

Adalet Partili, sıkı Demirelci bir işçinin oğlu Alper Taş, babasına Tercüman okurken devamlı "öcü" gibi bahsedilen "solcuları" merak ediyor. İmam hatipte okuyor, ancak o eğitimi de hak, adalet kavramları üzerinden düşünmeyi ihmal etmiyor. Çay mitingleri, bildiriler derken sonunda solcu abilerle de tanışıyor. Ölüm, cinayet, işkence haberleri

artıkça 12 Eylül'ün ayak sesleri duyuluyor. Darbe olduğunda 13'ünde ama insanların cemselere doldurulup götürüldüğünü, kiminin kan revan içinde döndüğünü gördükçe erkenden büyüyor. 85'te üniversiteye İstanbul'a geliyor.

YÖK'e karşı mücadeleyi başlatan kuşaktan. 1988'de İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü'nün işgalinde tutuklanıp Sağmalcılar Cezaevi'ne yollanıyor. Üç ay kalıyor. Sonra iki kere daha misafir oluyor bu cezaevine. Mehmet Akif Dalcı'nın öldürüldüğü 1 Mayıs 1989'da gözaltına alınıp Gayrettepe'de işkence görüyor. Aramalar, ev baskınları... Şimdi ÖDP'nin genel başkanı. "İnsanların bencilleştiği, bireycileştiği, öğrenmenin değerinin kalmadığı, para için herkesin birbirini ezdiği bugünleri getiren de Kürt sorununu derinleştiren de 12 Eylül" diyor. Taş için 12 Eylül sorgusu o acılara, öldürülenlere karşı vicdanı, bilinci olanların hissetmesi gereken bir vefa borcu. O yüzden de 12 Eylül'ün yargılanmasını en çok isteyenlerden biri, ancak... Gerisi Alper Taş'tan.

78'liler Girişimi Sözcüsü Celalettin Can'dan, 12 Eylül davasına müdahil olma çağrısı

'Binlerce kişi işkencede inledi'

12 Eylül'le derdimiz mi ne? 19 yıl beş ay cezaevinde, altı ay İstanbul, Maraş, Elazığ işkencehanelerinde tutuldum. Bir yıldan uzun süre ölüm orucu ve açlık grevlerinde bulundum. 19 yıl boyunca ailem cezaevi kapılarında ciddi mağduriyetler yaşadı. Yazık ki, tek değildim; bir milyon insan da benimleydi. Binlerce insanın acısına, binlercesinin işkencede inlemesine tanık oldum. Türkiye'nin nüfusu o dönem 45 milyon olduğuna göre, onların annesi, babası, çocuğu derken nüfusun altıda biri bu zulmü yaşadı. Sahi Kıbrıs'ın nüfusu bundan azdır, değil mi?

Evet, 12 Eylül yargılanmalı. Zaten biz 78'liler 12 Eylül darbecilerinin yargılanması sürecini 12 yıl önce başlattık. O zamanki koşullarda 12 Eylül adeta unutulmuş, toplum 12 Eylülcülerle yaşama gibi bir davranış kalıbına girmişti, taleplerimizi şaşkınlıkla karşıladılar. 12 Eylülcülerin yaptıklarını rakamlarla kamuoyuna sunduk, kitaplar, broşürler hazırladık, Türkiye'nin dört tarafında seminer verdik. 12 Eylül'ün toplum vicdanında yargılanması sürecini başlattık. Yargılanmanın önündeki en büyük engel anayasanın geçici 15. maddesiydi. 2005'te bunun kaldırılmasını gündeme getirdik, kampanya yaptık. Bunca şeyden sonra bu yargılama AKP hükümetinin gücüyle mi yapılıyor diyeceksiniz? Diyemezsiniz. Olsa olsa, taleplerimizi daraltarak kabul etmek zorunda kaldılar, denilebilir.

Daraltma da daraltma ama! Referandum yapılırken hükümet uygun gördüğü yasaları, özellikle yargıyı yürütmeye bağlama şeklindeki yasaları geçirdi. Anayasanın 15. maddesini ve askeri-sivil yargıyı birbirinden ayırmayı da bir parmak bal gibi bize sundu. Bunlar yargının yürütmenin bir kolu haline getirilmesinin aracı yapılmamalıdır diye de kampanya yürüttük.

Topyekûn yargılayın

15. madde kaldırılınca da boş durmadık. 1980-84'te Diyarbakır vahşetinin kamuoyunca bilinmesi, suçluların yargılanması için binin üzerinde suç duyurusunda bulunduk, böylece Diyarbakır'da soruşturma açıldı. Şimdi iddianamesini bekliyoruz. Türkiye'nin farklı şehirlerindeyse binlerce kişiyle, sadece Evren ve Şahinkaya ile sınırlı olmayan, cuntanın diğer elemanlarını, Bülend Ulusu hükümetinin üyelerini kapsayan, cuntaya ortak olmuş bütün emniyet müdürlerini, siyasi şubeleri, operasyon yapan timleri, askeri-sivil bütün cezaevlerinin müdürlerini ve subaylarını, bütün sıkıyönetim komutanlarını, askeri adli müşavirleri, askeri mahkemeleri, askeri yargıtauları, hatta İhsan Doğramacı başta olmak üzere üniversitelerde gençliği teslim almak için çalışanları, Vehbi Koç'un Kenan Evren'e akıl veren mektubu dolayısıyla Koç ailesini, "İşçiler gülüyordu, gülme sırası bizde" diyen İTKİB Başkanı Halit Narin'i, dönemin ABD Başkanı Jimmy Carter'a "Bizim çocuklar başardı" diyen CIA Türkiye Masası İstasyon Şefi Paul Henze'yi, eski devlet yapısını tasfiye edip devletleşen 12 Eylül'ün bütün kadrosunu kapsayan suç duyurusu dilekçeleri verdik. Bütün olarak 12 Eylül'ün masaya yatırılmasını, böylece bir daha asla olmaması gibi bir sonucu arzuladık. Ancak ortaya çıka çıka iki kişiyle sınırlı bir iddianame çıktı. İki kişiye nezakaten sorulan 12 soru...

Öyleyse ne mi yapmalı? Bu iddianameyi ve davayı elimizin tersiyle bir yere atabiliriz, ancak bu davayı kabul etmeyiz mızumsuzluğu yapmayacağız. Çünkü bu davanın açılması bile başlı başına bir adım; bizim mücadelemiz sonucu atılan bir adım. Öyleyse adımlarımızı çoğaltacağız! Gelip mahkemede konuşacak, davanın içini dolduracağız.

Haydi mahkemeye!

Davayı tartışmak için forumlar, sempozyumlar düzenleyip, adalet arayışını derinleştirecek, hükümeti, muhalefet partilerini zorlayacağız. Bunun için de 78'liler Girişimi sözcüsü olarak, buradan bütün 78'lilere bir çağrı: Bu davaya müdahil olun. Mademki, 12 Eylül en az bir milyon insanın hikâyesinde var, yüzde biri müdahil olsa çok büyük sonuçlar elde edeceğimizi düşünüyorum. Evren, Şahinkaya ceza almasa bile, bizler bu ülkenin mahkemelerinde darbeyi belgeleyecek, adalet isteyeceğiz... Mesele onların ceza almasından öte, dönemle hesaplaşmak!

Noktayı koyarken bir çift sözü de Tayyip Erdoğan'a etmeli: Hani Türkeş, Kenan Evren'e "Fikri iktidarda kendi cezaevinde, baht utansın" demişti ya, şimdi Kenan Evren bunu Tayyip'e derse verecek cevabı var mı? Zira Evren yargılanıyor, ama yaptırdığı onlarca yasa, siyasi partiler kanunu, anayasal düzeni hâlâ geçerli.

DARBE İDDİANAMESİ

'Bireyler değil, düzen yargılanmalı'

- 12 Eylül iddianamesini nasıl değerlendiriyorsunuz?

İncelediğimizde görüyoruz ki öz itibarıyla 12 Eylül zihniyetini akıyor. 12 Eylül'ün hedeflediği bugünkü neoliberal düzeni överken 12 Eylül'ün ezdiği, yok etmeye çalıştığı sosyalist, devrimci ideolojiyi tekrar mahkûm ediyor. İddianame, AKP'nin tarihi kendi bakış açısından yeniden yazma çabasının uzantısından başka bir şey değil. 12 Eylül öncesinde yaşananları generallerin iktidar hırsının sonucu olarak yönlendirilen bir "sağ-sol çatışması" gibi gösteriyor. 12 Eylül'le Türkiye'nin emperyalizmin neoliberal küreselleşme doğrultusundaki politikalarına eklemelenmenin yolu açıldı. 12 Eylül öncesinde gerçekleşen ve iddianamede konu olan katliam ve cinayetlerse emekçi halkın yükselen devrimci hareketini bastırmak için, doğrudan kontrgerilla ve onların yönlendirdiği sivil faşistler eliyle gerçekleştirildi. Şimdi, 12 Eylül iddianamesi ve AKP'nin 12 Eylül'le hesaplaşma olarak gündeme getirdiği iddialarla, bu tarihsel gerçek gizlenmeye, emperyalizmin, sermayenin, sağ faşist hareketin sorumluluğunun üzeri örtülmeye çalışılıyor.

- İddianame sizi özellikle hangi söylemiyle rahatsız etti?

İddianamenin banteli Fatsa'ya ilişkin yazılanlar. 12 Eylül öncesi yaşananlar iki farklı Türkiye'yi ortaya çıkardı: Halkın demokrasisi olarak gelişen Fatsa ve kan deryasına dönüştürülen Maraş. Devrimciler ülkenin Maraş haline getirilmesine karşı bütün ülkeyi Fatsa yapmayı amaçlıyordu. O yüzden Evrendarbe sonrası mitinglerde "Biz bu darbeyi yapmasaydık şu anda bu kürsüde Fatsa'dakiler konuşacaktı" diyordu. İddianamenin Fatsa'ya bakışı 12 Eylülcülerin Fatsa'ya bakışıyla birebir aynı. "Fatsa ilçesi, sokaklarında rahatça dolaşılabilen, resmi dairelerinde Türk bayrağı asılmayan, camilerinde namaz kılınamayan, okullarında mini mini öğrencilerine dahi sol yumruklar havada Enternasyonal Marşı söylenen, devlet gücüne karşı, barikatlarla çevrilmiş, hiçbir adli ve devlet organı faaliyet gösteremeyen, bütün meseleleri 11 halk-direnış komiteleri tarafından çözülmeye çalışılan, milliyetçi vatandaşların mallarının istismak edilerek göçe zorlandığı, gitmeyenlerin acımasızca öldürüldüğü bir yer haline geldi" deniliyor. Devamla iddianamede cuntacılar dönük suçlama, sıkıyönetim ilan edilen yerler arasında olmamasına rağmen Fatsa'da yapılanın neden bütün Türkiye'de yapılmadığı, buna karşılık askeri darbe yapıldığıdır. İddia makamı askeri darbe yapılmadan da Fatsa'da yapılan "devlet terörünün" bütün Türkiye'de yapılabileceğini iddia ederek bunun hesabını soruyor!

- Peki 12 Eylül'le gerçek bir hesaplaşma için ne yapılmalı?

Yaşına başına bakmadan sadece darbe yapan iki general değil, o dönemin sıkıyönetim savcıları, valileri, emniyet müdürleri, bütün darbecileri ve işkencecileri yargılanmalı.

Bu iddianamede Evren ve Şahinkaya'nın sanık sıfatıyla yargılanması 12 Eylül düzeninin yargılanması manasına gelmiyor. 12 Eylül zihniyeti bugün de sürüyor. İçeride 100'e yakın gazeteci, milletvekilleri, öğrenciler, aydınlar var. Ekonomik manada 12 Eylül'ün önünü açtığı

piyasacı düzen daha da acımasızca sürüyor. 12 Eylül öncesi emperyalizmin kanat ülkesi olan Türkiye füze kalkarıyla şimdi cephe ülkesine dönüştü. 12 Eylülcülerin koyduğu yüzde 10 barajıyla oluşmuş bir Meclis yapısı var hâlâ. 12 Eylül'le gerçek bir hesaplaşma aynı zamanda 12 Eylül'ün bugün AKP eliyle sürdürülen düzeniyle hesaplaşarak mümkün olabilir.

Tanrıkulu, '12 Eylül'ün anlaşılması için cezaevlerinde yaşananlar, özellikle de Diyarbakır Cezaevi vahşeti önemli' diyor

Darbeciler yargılanmadan gelecek kurulamaz

"1981'in 4 Mayıs'ı, sabaha karşı geldiler... Gayrettepe'de olduğumu sorguda öğrendim... Gözlerimi bağlamadan önce oradaki kalasları, ipleri, manyetoyu gördüm. Beni askıya bağlayıp yukarıya doğru çektiler. Bu Filistin askısıymış. Hiç ilgimin olmadığı şeyleri soruyorlardı. Askıdayken elektrik verdiler."

"Bedenime dokunmaları bana çok korkunç geldi. Üstümü çıkarmaya çalıştılar. Epey bir itiş kakış oldu... 'Tiyatrocu karı' diye bağıyorlardı. Konuşmuyorum ya, rol yapıyorum sandılar... Beni karanlık bir odaya koydular, benim gibi sorgudan geçmiş, işkenceden kafası gözü yarılmış, ayakları şiş insanlar vardı. Kafamı kaldırdığımda kolu kelepçeyle kaloriferin demirine bağlı, bir battaniyenin üzerinde oturan genç bir adam gördüm. Yakalanırken kurşun yarası almış. Bağırsakları bir poşetin içinde duruyordu. Hastanede olması gerekirken, işkencehanedeydi ve sürekli işkence çığlıkları dinliyordu. Orada içinizi ister istemez bir korku kaplıyor. Kimse 'korkmadım' demesin. İşte böyle geçen kırk beş gün..."

"Beş saat sürekli dayak yediğimi hatırlıyorum, artık baygın yatıyorsunuz... Ölümüne tanık olduğum insanlar oldu.**Nurettin Yedigöl** bunlardan biri. Sonradan öğrendiğime göre cesedini yok etmişler. Bugün adı 'kayıplar listesi'nde. Sorguda kafasına çivi çakılarak öldürüldü..."

Bunlar Nimet Tanrıkulu'nun işkencede yaşadıkları ve tanıklıklarının 12 Eylül iddianamesine geçen ufak bir bölümü. Daha neler yok ki? Metris'teki dayaklar, işkenceci doktorlar, işkencede hayatını kaybeden dostlar, hakaretler... Beş yıllık bir yargılanmadan sonra beraat etti Tanrıkulu. Ancak geride bıraktıklarını, insanlara yapılanları, yapılacakları bilmenin ağırlığıyla buna bile sevinemedi. Ona, 30 yıl süresince 12 Eylül darbesine ve 12 Eylülcülüğe

karşı mücadele azmi veren de, 82 Anayasası'nın geçici 15. maddesinin kaldırıldığıının ertesi günü 12 Eylül'ün yargılanması için dilekçe verdiren de işte bu tanıklıkları, işkencede öldürülenlere ve hatta 12 Eylül'ü görmemiş gençlere duyduğu sorumluluk. 12 Eylül'ün icraatları sadece birkaç yılla da sınırlı kalmadı. "12 Eylül bir toplum mühendisliği idi, toplumu yeniden dizayn etmeyi amaçlıyordu, bunu da başardı" diyerek başlıyor anlatmaya: "Toplumdan, insanlığımızdan çok şey çaldı. Hâlâ da çalıyor. Çünkü 12 Eylül, kozmetik bir değişiklik yapılarak Anayasası'yla, temel kurumlarıyla hâlâ sürüyor. 1986'da İHD'yi kurarken de bugün de bütün demokratik mücadele alanlarında 12 Eylül anayasasıyla karşı karşıyayız. Yani bizim işkencemiz bitmedi, sürüyor. Bugün de sadece Kürt olduğu için binlerce gazeteci, seçilmiş yerel yönetici, siyasetçi, genç, gece evinden itile kakıla alınıp cezaevine götürülüyor, onlarca öğrenci içeride, barış diyen kadınlar tutuklanıyor."

İşte tam da bu yüzden davanın göstermelik bir yargılamadan ibaret olduğunu düşünüyor. Biliyor ki, "12 Eylül'le iki isim üzerinden hesaplaşılabilir". Evren ve Şahinkaya'nın kendi yasalarıyla yargılanmaları da ironik geliyor ona; "Dünyanın her yerinde darbelerden demokrasiye geçilirken darbeciler yargılanır, ancak yasalar da değiştirilir" diyor, "Türkiye'de hâlâ darbecilerin yasası var".

Bu eleştiriler dava sürecinin dışında kalacağı anlamına gelmiyor, yargılamayı her eksikliğine rağmen önemli buluyor; çünkü "bahşedilmedi", insanların yıllardır verdiği mücadelenin bir sonucu. "Ancak" diyor, "bizim istediğimiz, uzun yıllardır mücadelesini verdiğimiz yargılanma için '12 Eylül gerçekleri araştırma ve adalet komisyonları'nın kurulması şart, bu noktada davanın içini doldurmak için sözlerimizi iyi kurmalıyız. Davaya müdahil olmamız lazım. En azından 12 Eylül'le ilgili istatistiklerde sözü edilen bir milyon insan sesimizi duymalı".

Savcı Doğan Öz'ün eşi Sezen Öz, adalet beklentisini dile getirdi

Bu kadarı için bile umudum yoktu

© Sezen Öz, yeni anayasada Türkiye'nin imzaladığı ancak iç hukukunda uygulamadığı insan hakları sözleşmelerinin karşılığını görmek istiyor.

Adalet onun için canı pahasına da olsa taviz vermeyeceği bir konuydu. Vermedi de.

Oysa savcılığa başladığı 1962'den beri tehditler alıyordu Doğan Öz. "Mücadele Birliği" örgütünün kapatılmasına yol açacak dosyayı da, Necmettin Erbakan'ın kardeşi Akgün Erbakan'la ilgili yolsuzluk dosyasını da, Süleyman Demirel'in kardeşi Hacı Ali Demirel'e Denizcilik Bankası'nca verilen usulsüz kredi olayıyla ilgili soruşturmayı da o hazırlıyor...

"Hep kan aktı, anlamsız kan aktı" diyerek anlatıyor o günleri Sezen Öz, "Doğan çok okuyan, önyargıları olmayan bir insandı. Kürsüye oturmak bir ayrıcalık verir insanlara, ama Doğan öyle değildi. Halktan bir insandı, her şeyini paylaşırdı. Herkesin derdini dinler, bir çare bulmak için çalışırdı. Bu gidişata çok üzülüyordu". Her konuşmalarının "Akan kanın artık durdurulması lazım" diyerek bitmesi bundan. Bu inançla kontrgerillayı, Özel Harp Dairesi'ni araştırıyor. Sezen Öz'e, "Görevim nedeniyle bu durumun üstüne gitmeliyim. Şiddet olayları,

anarşik eylemler denilecek kadar basit değil. İç çok yukarılara dayanıyor” diyor. Üç sayfalık bir ön rapor hazırlayıp, Ecevit’e iletiyor.

24 Mart 1978 sabahı... Emniyet müdürlüğüne Doğan Öz’ün oturduğu sokakta şüpheli iki kişinin dolaştığı ihbarı geliyor, ama dikkate alınmıyor! İşte o sabah, arabasında öldürölüyor Doğan Öz. Katil İbrahim Çiftçiarkasında 18 tanık bırakıyor. Bir ay sonra Bahçelievler’de yedi TİP’li genci öldürmekten yakalanıyor, Doğan Öz’ün katili de olduğu ortaya çıkıyor. Reddetmiyor suçunu; “Doğan Öz’ü (...) eski Ankara Ülkü Ocakları Başkanı Hüseyin Demirel ve (...) Hüseyin Kocabaş’ın verdikleri talimat üzerine öldürdüm” diyerek itirafta bulunuyor. Ankara Sıkıyönetim 1 No’lu Askeri Mahkemesi tarafından oybirliğiyle ölüm cezasına çarptırılıyor, ancak Asgari Yargıtay 1. Dairesi kararı bozuyor. Tam üç kere tekrarlanıyor bu, dördüncüsünde idam kararı onaylanıyor. Bu kez de ilk üç idam kararının onaylanması yönünde görüş bildiren başsavcılık tutum değiştiriyor ve dosya Askeri Yargıtay Daireler Kurulu’na gönderiliyor. Kurul, yediye karşı sekiz oyla, “delil yetersizliği”ni gerekçe göstererek kararı bozuyor. Bunun üzerine Askeri Mahkeme, Türk hukuk tarihine geçen bir karar veriyor:

“Sanık İbrahim Çiftçi’nin maktul Doğan Öz’ü taammüden öldürdüğü mahkememizce sabit görölmüştür. (...) Ancak Askeri Yargıtay Daireler Kurulu kararına direnilemeyeceğinden, bir oy farka da dayansa, 7/8’lik oyçokluğuna dayanan Daireler Kurulu bozma ilamına sırf, bu hukuki zorunluluk nedeniyle uyulmuş ve sanık Çiftçi’nin beraatına karar verilmiştir.”

Yedi yıllık hukuk mücadelesinden adil bir karar çıkmasa da yılmıyor Sezen Öz, kan davası gütmüyor, Kenan Evren’i ipte görmek de değil derdi, bir daha böylesi vahşetin, cinayetlerin yaşanmamasını istiyor. “İnsanları kullanarak, pek çok kan akıttırdılar” diyor, “En son Hrant Dink’le devam etti bu. Toplumsal Bellek Platformu olarak, geçici 15. madde kaldırılınca kayıplarımızın öldüröldükleri gün 12 Eylül’ü yapanlar hakkında suç duyurusunda bulunma kararı almıştık. şikâyetimizin Ankara Savcılığı’na yollandığını öğrendik. Savcılık bizim davayı

neden 12 Eylül davasına dahil etmedi bilmiyorum, ama önümüzdeki günlerde Ankara'ya gidip dilekçemizin akıbetini sormak istiyorum. Müdahil olma talebimiz olacak.”

Peki bu davadan adalet çıkacağına umudu var mı?

“Bu kadarının olacağını da ummamıştım ki...Yaşadığımız mekanizmayı gördükten sonra hiç rahat etmedik. Yeni anayasada, Türkiye'nin imzaladığı ancak iç hukukunda uygulamadığı insan hakları sözleşmelerinin karşılığını görmek istiyoruz. Yaşam hakkı en başta gelen haktır. Bu davada yargıya büyük görev düşüyor.”

[status draft]

[nogallery]

[geotag on]

[publicize off|twitter|facebook]

[category güvenlik]

[tags DARBELER DOSYASI, SANIK, 12 EYLÜL, İDDİANAME, TANIK]